

10 mai 2025

Biblioteca Județeană: Personalitatea săptămânii – Lucian Blaga, poetul – gânditor al eternității

Se împlinesc 130 de ani de la nașterea lui Lucian Blaga – poetul, filosoful și una dintre cele mai profunde conștiințe ale culturii române. Spirit însetat de cunoaștere și mereu deschis către marile idei ale vremii sale, Blaga a explorat cu tenacitate dilemele esențiale ale existenței umane. A înnobilat tăcerea, transformând-o într-o formă subtilă de rezistență spirituală, și a așezat misterul în centrul identității noastre culturale.

Mai mult decât un poet strălucit și un gânditor remarcabil, Blaga s-a impus ca un veritabil formator al conștiinței naționale în perioada interbelică, contribuind decisiv la conturarea unei imagini autentice a spiritului românesc și integrând valorile autohtone în marile orizonturi ale reflecției europene și universale.

Încă din primii ani de creație, Blaga s-a remarcat printr-o gândire meditativă și o sensibilitate profundă, capabilă să sondeze adâncimile universului filosofic și să formuleze răspunsuri originale la marile

interogații ale condiției umane. Poet, eseist, dramaturg, traducător, jurnalist, profesor universitar, academician și diplomat – a fost o personalitate plurivalentă, cu un loc central în peisajul cultural românesc al secolului XX.

Destinul său a fost marcat de contraste: poet al luminii și filosof al adâncurilor, diplomat rafinat și gânditor marginalizat, o voce puternică în viața intelectuală a epocii, redusă la tăcere în ultimii ani de viață. Opera sa, situată la granița dintre poezie, eseu și sistem filosofic, a rezistat presiunilor ideologice și continuă să fascineze prin densitatea ideilor, modernitatea perspectivei și rafinamentul expresiei. Astăzi, ea rămâne un reper esențial pentru înțelegerea identității culturale românești și a marilor întrebări ale umanității.

Cele aproape 500 de poeme, 10 piese de teatru, un volum de proză memorialistică, 26 de lucrări de filosofie sistematică, alături de eseuri, aforisme, articole și studii apărute în presa vremii, conturează un univers intelectual de o bogăție și complexitate remarcabile. Prin amploarea și forța de sinteză a gândirii sale, Blaga se așază firesc în galeria marilor figuri ale culturii române.

Lucian Blaga s-a născut la 9 mai 1895, în satul Lancrăm, lângă Sebeș, aflat pe atunci în comitatul Sibiu. Provenea dintr-o familie de preoți și era cel de-al nouălea copil al lui Isidor și al Anei Blaga. Așa cum mărturisea mai târziu, copilăria sa a fost marcată de „o fabuloasă absență a cuvântului”, descriindu-se drept „mut ca o lebădă”, întrucât nu a rostit nici un cuvânt până la vârsta de patru ani.

Școala primară a urmat-o la Sebeș, între anii 1902–1906, într-o instituție cu predare în limba germană. A continuat studiile liceale la Brașov, la Liceul „Andrei Șaguna” (1906–1914), unde s-a remarcat ca un elev strălucit.

Atmosfera satului natal și trăirile din copilărie, petrecute în Lancrăm sau în împrejurimi, vor alimenta mai târziu imaginarul poetic al operei sale. Debutul său literar are loc în 1910, când publică poezia „Pe țarm” în ziarul arădean „Tribuna”, iar în „Românul” apare studiul său „Reflecții asupra intuiției lui Bergson”

Lectura devine pentru tânărul Blaga un prilej de meditație asupra conflictelor existențiale, dar și asupra marilor întrebări etice și sociale. Deși de natură mai retrasă, caută să lege prietenii cu adolescenți de vârsta sa sau să se apropie de adulți dispuși să-i ofere acces la cărțile dorite. Împrejurările îl apropie treptat, în această perioadă, de universul dramaturgiei, care îl va influența profund.

Alături de literatură, filosofia se conturează ca un spațiu privilegiat al explorărilor sale ideatice. Lecturile evoluează de la filosofia indiană, descoperită prin lucrări în limba germană din biblioteca

tatălui său, la filosofia antică și modernă, cunoscută inițial prin intermediul manualelor școlare, și, în cele din urmă, la curentele contemporane, pe care le explorează autonom. Nemulțumit de cunoștințele oferite de școală, aspiră să parcurgă în întregime marile opere ale gândirii universale.

Lucian Blaga intenționa ca, în toamna anului 1914, să se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universității din Jena, în Germania. Însă izbucnirea neașteptată a Primului Război Mondial i-a zădărnicit planurile. Pentru el, războiul a însemnat destrămarea visului de a-și continua studiile în străinătate. Pentru a evita încorporarea, optează pentru înscrierea la secția teologică a Institutului Pedagogico-Teologic din Sibiu. Între toamna anului 1914 și vara anului 1917, când își finalizează studiile teologice, Blaga se dedică aproape în întregime filosofiei.

În 1916, călătorește pentru prima dată la Viena, unde intră în contact cu mișcările de avangardă ale epocii, în special cu expresionismul, influență care va marca în mod durabil viziunea sa artistică. Între 1917 și 1920, urmează cursuri de filosofie și biologie la Universitatea din Viena, unde obține titlul de doctor în filosofie.

Format în climatul intelectual efervescent al capitalei imperiale, profund receptiv la curentele ideatice și estetice contemporane, Blaga va integra organic elemente ale expresionismului în construcția sa filosofică și literară, transpunând frământările metafizice și tensiunile interioare într-un limbaj poetic de mare originalitate.

După finalizarea studiilor, revine în țară și se stabilește la Cluj, unde își începe o intensă activitate literară și publicistică. Colaborează constant cu revistele „Voința”, „Patria”, „Cultura” și „Banatul” din Timișoara, impunându-se rapid ca o voce distinctă în peisajul cultural interbelic.

În martie 1921, Lucian Blaga publică volumul de poezii „Pașii profetului”, iar în luna decembrie a aceluiași an debutează ca dramaturg cu Zamolxe, „mister păgân” distins cu Premiul Universității din Cluj. Tot în 1921, se numără printre fondatorii revistei „Gândirea”, publicație de referință în viața culturală românească interbelică.

Sensibilitatea față de natură îl așază pe Blaga, încă de la început, în tradiția liricii românești, influențată de romantism și de literatura folclorică, unde natura constituie un element esențial al viziunii poetice.

Între 1926 și 1939, desfășoară o carieră diplomatică, ocupând funcții de consilier la legațiile României din Varșovia, Praga, Berna și Viena. În paralel, continuă o activitate literară și filosofică susținută, publicând volume de poezie, eseuri și piese de teatru, consolidându-și prestigiul în cultura română.

Această perioadă corespunde unei maturizări depline a gândirii sale și unei adânciri a efortului de integrare a spiritualității românești într-un cadru de reflecție universală.

În 1936, este ales membru al Academiei Române, o consacrare a contribuției sale excepționale la dezvoltarea culturii și filosofiei naționale. În anii 1939–1948, ocupă Catedra de Filosofie a Culturii la Universitatea din Cluj, care, în contextul Dictatului de la Viena, își desfășoară temporar activitatea la Sibiu. În aceeași perioadă, este activ ca cercetător în cadrul Filialei Cluj a Academiei Române, lucrând atât la Institutul de Istorie și Filosofie, cât și la Secția de Istorie Literară și Folclor.

Lucian Blaga devine, în această etapă a vieții sale, o personalitate emblematică a culturii și spiritualității românești. Vocația sa intelectuală și artistică se manifestă plenar printr-o activitate creatoare remarcabilă, desfășurată cu intensitate și originalitate. La consolidarea prestigiului său a contribuit în mod decisiv și succesul pieselor de teatru, reprezentate constant, din 1940 până la sfârșitul anului 1943, pe scenele celor mai importante orașe din țară.

În 1943, inițiază și redactează revista „Saeculum”, al cărei conținut reflectă direcțiile majore ale gândirii sale filosofice, culturale și estetice. Opera sa poetică, inaugurată în 1919 cu volumul „Poemele luminii”, include până în 1943 alte șase titluri definitorii pentru evoluția liricii sale: „Pașii profetului”, „În marea trecere”, „Lauda somnului”, „La cumpăna apelor”, „La curțile dorului”, și „Nebănuitele trepte”.

Activitatea sa universitară este însă întreruptă brusc în 1948, când regimul comunist îl exclude din învățământul superior, marcând începutul unei perioade de marginalizare impusă. Rămas fidel valorilor culturii, Blaga își continuă activitatea în cadrul Filialei Cluj a Academiei Române, în calitate de bibliograf și cercetător, iar ulterior ca bibliotecar-șef și director adjunct al Bibliotecii Academiei. Deși exclus din viața publică și editorială, nu încetează să scrie. Totuși, opera sa poetică originală reintră în circuitul public abia în 1962, cu puțin timp înainte de moartea sa.

Un aspect definitoriu al operei lui Lucian Blaga îl constituie construcția sistemului său filosofic, articulat în patru trilogii: „Trilogia cunoașterii”, „Trilogia culturii”, „Trilogia valorilor” și „Trilogia cosmologică”. Prin acestea, Blaga propune o viziune originală asupra raportului dintre om și absolut, dezvoltând conceptele de „cunoaștere luciferică” și „cenzură transcendentă” – idei care subliniază limitele cunoașterii raționale în fața misterului existenței. Acest demers metafizic, profund incompatibil cu materialismul ideologic al regimului comunist, a contribuit la marginalizarea sa forțată în anii de după 1948.

Moștenirea lăsată de Lucian Blaga este durabilă și surprinzător de actuală. Opera sa continuă să fie studiată, interpretată și redescoperită în contexte culturale, filosofice și literare diverse. Ideile sale

despre mister, cunoaștere și devenirea ființei rămân esențiale pentru înțelegerea condiției umane și a relației profunde dintre individ și lume.

Prin profunzimea gândirii și rafinamentul expresiei, el a construit un univers spiritual distinct, care continuă să inspire și să provoace reflecție în rândul fiecărei noi generații de cititori, cercetători și creatori.

Lucian Blaga s-a stins din viață la 6 mai 1961, la Cluj, și a fost înmormântat în ziua în care ar fi împlinit 66 de ani, pe 9 mai, în curtea bisericii din satul natal. Viața unui mare creator se încheiase, dar începea eternitatea memoriei sale. Opera lui, redescoperită treptat prin publicarea manuscriselor inedite și prin nenumărate studii de interpretare, continuă să se reveleze în profunzimi necunoscute chiar și contemporanilor săi.

Astfel, Lucian Blaga nu doar că a lăsat o amprentă adâncă asupra culturii românești, ci și asupra gândirii universale, continuând să fie o sursă de inspirație și reflecție pentru cercetători, scriitori și gânditori din întreaga lume.

Bibliotecar, Luciana Macovei

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie: Viața lui Lucian Blaga. Ion Bălu. Vol. 1. București: Libra, 1995. Opera literară a lui Lucian Blaga. George Gană. București: Minerva, 1976. Opera lui Lucian Blaga. Ion Bălu. București: Albatros, 1997. Pe urmele lui Lucian Blaga. Mircea Vaida. București: Sport-Turism, 1982.